

Mladá veda

Young Science

Rozhovor s Eliškou Gunišovou

**Prehľad ľahkých betónov s využitím
odpadových plastov**

**Zakladanie onshore a offshore podnikov za účelom
daňového plánovania a daňovej optimalizácie**

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Jún 2015 (číslo 1)

Ročník tretí

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Helsinki 2014. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

doc. PaedDr. Peter Čuka, PhD. (Katedra cestovného ruchu, Slezská univerzita v Opavě)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

Mgr. Richard Nikischer (Sociologický ústav Akadémie vied ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD. šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

HISTORICKO-GEOGRAFICKÉ SÚVISLOSTI VZNIKU A EXISTENCIE VOJNOVÉHO CINTORÍNA V MANILE (FILIPÍNY)

HISTORICAL-GEOGRAPHICAL CONTEXT OF ESTABLISHMENT AND EXISTENCE
OF THE WAR CEMETERY IN MANILA (THE PHILIPPINES)

Anton Fogaš, Juliana Krokusová¹

Anton Fogaš je odborným asistentom na Katedre geografie a aplikovanej geoinformatiky Prešovskej univerzity. Vo svojej vedecko-výskumnej práci sa venuje problematike regionálnej geografie kontinentov a svetadielov, geografii kultúr a civilizácií a politickej geografii.

Anton Fogaš is a research assistant at the Department of Geography and Applied Geoinformatics University of Prešov. In his research work he deals with problems of regional geography of continents, geography of cultures and civilizations and political geography.

Juliana Krokusová pôsobí ako vedecká pracovníčka na Katedre geografie a aplikovanej geoinformatiky Prešovskej univerzity. Vo svojej vedecko-výskumnej práci sa venuje predovšetkým antropogénnej geomorfológii, skúma banské a priemyselné formy reliéfu a ich vplyv na životné prostredie. V poslednom období sa zameriava na výskum pohrebných a vojenských foriem reliéfu.

Juliana Krokusová acts as a researcher at the Department of Geography and Applied Geoinformatics University of Prešov. In her research work, she focuses mainly on anthropogenic geomorphology, examining of mining and industrial relief forms and their impact on the environment. Recently, she focuses on the research of funeral and military landforms.

Abstract

The aim of the paper is to highlight the issue of the war cemeteries. War cemeteries present an integral part of the military events and military area. Each of the war cemeteries binds an interesting and instructive history. Each one has its own unique story. War cemeteries are

¹ Adresa pracoviska: Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita, Ulica 17. novembra 1, 080 01 Prešov
E-mail: anton.fogas@unipo.sk, juliana.krokusova@gmail.com

both sensitive and controversial topic of post-war agreements. They have been reflected primarily in terms of military, historical and geopolitical point of view. In this paper we present a new perspective on the war cemeteries as anthropogenic forms of relief and as an object of tourism. In the empirical part we focused on the American war cemetery in the Philippines, on its specifics and we elaborated it in historical and geographical context of the Pacific War.

Key words: war cemetery, Pacific War, Manila, anthropogenic landform

Abstrakt

Cieľom príspevku je poukázať na problematiku vojnových cintorínov. Vojnové cintoríny sú neoddeliteľnou súčasťou vojenských udalostí a vojenského priestoru. S každým vojnovým cintorínom sa viaže zaujímavá a poučná história. Každý z nich má svoj individuálny príbeh. Zároveň sú citlivou a kontroverznou témou povojnových dohôd. Doposiaľ boli reflektované predovšetkým z pohľadu vojenského, historického a geopolitického. V príspevku prezentujeme aj nový pohľad na vojnové cintoríny ako antropogénnu formu reliéfu a ako objekt cestovného ruchu. V empirickej časti sme sa zamerali na americký vojnový cintorín na Filipínach, na jeho špecifiká a rozpracovali ho v kontexte historicko-geografických súvislostí vojny v Pacifiku.

Kľúčové slová: vojnový cintorín, vojna v Pacifiku, Manila, antropogénna forma reliéfu

„Dôkazom veľkosti národa je aj to, či sa dokáže postarať o hroby padlých, víťazov aj porazených“

Úvod

S históriou ľudstva sú späté vojnové udalosti a ozbrojené konflikty. Tak ako sa vyvíjalo ľudstvo, tak sa menil aj ich časový a priestorový rozsah a taktika boja. Za najtragickejšie môžeme zatiaľ považovať 20. storočie, a to v dôsledku ničivého rozsahu obidvoch svetových vojen. Z hľadiska počtu obetí a geopolitického záberu najničivejšou bola práve druhá svetová vojna. Štáty, ktoré sa jej priamo alebo nepriamo zúčastnili majú na svojom území vojnové cintoríny, na ktorých sú pochovaní vlastní vojaci ale i nepriatelia.

Spojené štáty americké mali počas druhej svetovej vojny špecifickú pozíciu, ich územie vojna priamo nezasiahla. Neboli zničené mestá, infraštruktúra a netrpelo civilné obyvateľstvo. Posledná vojna, ktorej tragické dôsledky zažili na svojom území bola Americká občianska vojna alebo viac známa ako vojna Severu proti Juhu, ktorá prebiehala v rokoch 1861-1865. Spojené štáty spočiatku sledovali vojnové udalosti s istým odstupom. Všetko zmenil neočakávaný útok na americkú námornú základňu Pearl Harbor na Havaji uskutočnený Japonským cisárskym námorníctvom 7. decembra 1941. Tento úder, ktorý dodnes označujú ako „deň hanby“ viedol k tomu, že USA vypovedalo vojnu Japonsku a aktívne sa zapojilo do druhej svetovej vojny. Američania svojou účasťou na vojne výrazne pomohli zvrátiť udalosti a dopomohli k víťazstvu spojencov. Zasiahli do bojov hlavne na západnom fronte a vo vojne v Tichomorí.

Vojna v Pacifiku alebo vojna v Tichomorí bola dôležitou časťou druhej svetovej vojny, prebiehali tu ťažké boje na súši, vo vzduchu ale i na otvorenom mori. Padlo tu skoro osem miliónov vojakov na obidvoch stranách, nehovoriac o ďalších tisícoch nezvestných a zranených, obrovské obete boli aj v radoch civilného obyvateľstva. Vzhľadom na vysoký počet obetí bol zriadený národný cintorín v Honolulu na Havaji (The National Memorial Cemetery of the Pacific) a mimo americkú pôdu americký vojnový cintorín na Filipínach (Manila American Cemetery and Memorial).

1 Teoretické východiská definovania cintorínov

1.1 Cintorín z pohľadu antropogénnej geomorfológie

Pre kresťanov, židov a moslimov je typické pochovávanie mŕtvych do hrobov, lokalizovaných na územiach špeciálne k tomuto účelu vyčlenených, ktoré sa nazývajú cintoríny (Matlovič 2001). Cintorín predstavuje antropogénnu formu, t. z. formu umelo vytvorenú človekom za účelom pochovávania mŕtvych. Z priestorového hľadiska ide o plošnú formu, ktorá vo vzťahu k povrchu má povrchovú aj podzemnú časť (Čech-Krokusová 2013). Z hľadiska geneticko-morfologickej klasifikácie antropogénnych foriem cintoríny radíme k pohrebným antropogénnym formám krajiny (Zapletal 1969). Vojnové cintoríny sú špecifické a z hľadiska tejto morfoloigicko-genetickej klasifikácie majú interdisciplinárny charakter, preto patria k pohrebným (funerárnym), ale i vojenským (militárnym) formám krajiny.

Vojnový cintorín predstavuje antropogénnu formu, ktorá primárne plní pohrebnú funkciu (pochovanie zomrelého, resp. padlého vojaka). Na vojnových cintorínoch sú pochovaní vojaci, vojenský dôstojníci, velitelia, hrdinovia, ale i významné politické osobnosti a prezidenty. Pre vojnové cintoríny je typická jednoduchosť a jednotnosť náhrobných kameňov a vopred premyslená priestorová štruktúra cintorína, čím sa líšia od bežných civilných cintorínov, ktoré nepôsobia tak jednotným dojmom. Na vojnových cintorínoch sa nachádzajú aj pamätníky významných osobností, generálov a hrdinov a taktiež pamätníky padlým, ktorí zahynuli pri významných vojenských útokoch a udalostiach.

1.2 Cintorín z pohľadu nekrogeografie

Z pohľadu nekrogeografie sú cintoríny zdrojom geografických, biografických, historických informácií a objektom geografického výskumu. Zohrávajú dôležitú úlohu v umení a kultúre. Poskytujú demografické údaje o minulosti miesta a o jeho obyvateľoch. Zachytávajú informácie o vojnových udalostiach, epidémiách a sú odrazom histórie miest a obcí.

Cintoríny sú často vnímané len ako osobitné miesto slúžiace na pochovávanie mŕtvych. Lenže pre mnohých ľudí majú cintoríny aj iné funkcie a významy. Cintoríny sú výraznou súčasťou kultúrneho dedičstva. Na cintoríne sa spája hmotný kultúrny a historický odkaz, ktoré predstavujú náhrobky, symboly a nápisy s duchovným odkazom. Vzniká tak špecifická atmosféra odrážajúca kultúru miestnych obyvateľov. Vnímanie smrti, spôsob pochovávania, rituály a tradície spojené s pohrebom, vzhľad cintorína a legislatívne a ekonomické súvislosti

cintorín, Americký vojnový cintorín v Normandii, vojnový cintorín v Gettysburgu a pod. Čoraz populárnejšie sú poznávacie zájazdy zamerané na vojenskú históriu, napr. Vojnové Francúzsko (Ardeny-Magiotova línia-Verdun-Atlantický val a pláže vylodenia v Normandii).

2 Špecifické črty vojnových cintorínov

Vojnové cintoríny predstavujú určitú kategóriu v rámci cintorínov, majú svoje špecifické znaky, ktorými sa líšia od civilných cintorínov.

2.1 Vzhľad a atmosféra miesta

Vzhľad civilných a vojnových cintorínov je na prvý pohľad odlišný. Pre civilné cintoríny je typická pestrosť každého hrobu, čím sa má vyjadriť jedinečnosť a neopakovateľná osobnosť každého človeka. Typickým znakom vojnových cintorínov je jednota náhrobných kameňov, čím sa výrazne líšia od rôznorodosti a pestrosti civilných cintorínov. Aj vďaka tomu pôsobia vojenské cintoríny tak jednoduchým, usporiadaným a systematickým dojmom. V tom môžeme vidieť istú paralelu, tak ako vojaci za života stoja v radoch v rovnakých uniformách, tak aj po smrti ležia v usporiadaných hroboch s jednotným prevedením náhrobných kameňov. Je to vyjadrenie identifikácie sa človeka s určitou skupinou ľudí a s istým životným poslaním. Vojaci oblečení v uniformách a prináležiaci určitej armáde, dávajú najavo svoju identifikáciu a spolupatričnosť a zároveň ako celok pôsobia veľmi systematickým dojmom. To všetko sa premieta aj do vzhľadu a usporiadania vojnových cintorínov.

Pri vojnových cintorínoch má zmysel hovoriť aj o atmosfére miesta, ktorá na rozdiel od civilných môže byť veľmi diferencovaná. Závisí to od mnohých faktorov. Tvar a úprava hrobov odzrkadľuje národné špecifiká pochovaných vojakov, zvlášť sa to týka najväčších aktérov vojny. Úplne inú atmosféru majú napríklad nemecké, ruské, americké vojnové cintoríny. Vojnové cintoríny sú veľmi citlivou témou vojnových konfliktov, pretože na území štátu sú pochovaní spojenci, ale i nepriatelia, niekedy sú dokonca pochovaní aj vedľa seba na jednom cintoríne.

2.2 Lokalizácia

Vznik a lokalizáciu vojnových cintorínov determinovali úplne iné skutočnosti ako pri civilných cintorínoch. Prítomnosť vojnových cintorínov sa viaže na priestor, ktorý sa spätý s vojenskou aktivitou alebo vojnovými udalosťami. Počas 1. a 2. svetovej vojny vznikali vojnové cintoríny priamo v priestore, ktorý súvisel s vojnou (napr. cintorín pri Verdune, Gettysburgu, Salisbury, vojnové cintoríny v oblasti Duklianskeho priesmyku v Karpatoch). V súčasnosti prebiehajú vojnové konflikty v iných geopolitických a priestorových súvislostiach a pochovávanie padlých vojakov sa už neviaže na bojisko (napr. americký vojaci, ktorí zahynuli počas vojenských operácií v Iraku, Afganistane sú pochovaní v USA).

Lokalizácia vojnových cintorínov:

- a. areály veľkých historických bitiek,
- b. na miestach prechodu vojenských frontov,
- c. na miestach ťažkých bojov a strategických bodov (kóty, priesmyky),
- d. v blízkosti vojenských základní,
- e. v blízkosti vojenských nemocníc, lazaretov a zajateckých táborov,
- f. ako segregovaná časť civilných mestských cintorínov,
- g. ako samostatný vojnový cintorín v rámci mesta,
- h. ako časť veľkých cintorínov, ktoré majú priznaný status národný,
- i. ako segregovaná časť vidieckych cintorínov,
- j. roztrúsené na okrajoch vidieckych obcí alebo v lesoch.

2.3 Uniformita hrobov

Pri náhrobníkoch sa ako materiál najčastejšie používa:

- a. drevo - ide o staršie cintoríny, hlavne z občianskej vojny v USA, v Európe sú vojenské cintoríny prevažne z 1. a 2. svetovej vojny, najčastejšie ide o drevené kríže, v priestore Karpát najčastejším používaným drevom je breza, tieto kríže často neobsahujú údaje o pochovanom,
- b. prírodný kameň - ide o jednoduché hroby, nie honosné mramorové ako sa často stretávame u civilných hrobov, ide o najčastejšie používaný materiál,
- c. betón - betónové kríže sa vyskytujú len obmedzenej miere.

Z hľadiska vizuálneho stvárnenia náhrobných kameňov sa najčastejšie stretávame s týmito tvarmi a motívmi:

a. kríž (drevené, kamenné, s údajmi o pochovanom alebo bez údajov)

Kríž sa najčastejšie vyskytuje nielen na vojenských, ale i civilných cintorínoch. Jeho symbolika má silný náboženský význam, preto kríže sa nachádzajú hlavne tam, kde po religióznej stránke dominuje kresťanstvo.

b. tabuľový kríž (obsahujú údaje o pochovanom)

S tabuľovými krížmi sa najčastejšie stretáme na nemeckých vojnových cintorínoch nielen na území Nemecka, ale aj iných štátov, kde sú pochovaní nemeckí vojaci, ktorí padli počas 2. svetovej vojny.

c. tabuľa (obsahujú údaje o pochovanom)

Tabule môžu mať rôzne prevedenie, najčastejšie majú tvar obdĺžnika, štvorca, kosoštvorca apod. Špecifické a na prvý pohľad hneď identifikovateľné sú náhrobné tabule u moslimských a židovských vojakov.

Obr. 1 - Náhrobné tabule na vojnových hroboch

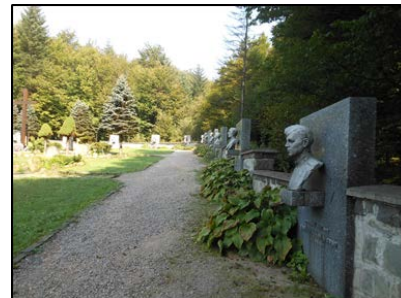
Zdroj: www.puhkuseestis.ee, www.arlingtoncemetery.net, en.wiki2.org/wiki/Cemetery

Zaujímavé sú aj náhrobné tabule ruských (resp. sovietskych) vojakov), ktoré v duchu zaužívanej ideológie chcú demonštrovať majestátnosť sovietskej (červenej armády) armády, na náhrobných tabuliach sa nachádzajú aj vyobrazenia vojakov vo forme rytín alebo plastík.

Obr. 2 Vojnový cintorín v Medvedevke v Kaliningradskej oblasti.

Zdroj: <http://www.demotix.com>

Obr. 3 Vojnový cintorín vo Vyšnom Komárniku. Zdroj: Krokusová, 2015

d. rôzne tvary s dominantným vojenským motívom

Pre fungovanie armády je typická prísna organizácia a hierarchia, jednoznačnosť a presnosť pokynov, gést a symbolov. Vojenská symbolika je veľmi dômyselná a prepracovaná. Zvlášť na ruských, resp. sovietskych vojnových cintorínoch nie je dominantným symbolom kríž, preferovaným tvarom je hviezda.

Obr. 4 Sovietsky vojnový cintorín v Gdańsku
Zdroj: www.demotix.com

Obr. 5 Vojnový cintorín v Taline
Zdroj: www.demotix.com

2.4 Personálna autentickosť

Napriek jednotnosti, systematickosti a uniformite si vojnové cintoríny zachovávajú osobnostný ráz, kedy je zachovaná individuálna osobnosť pochovaného vojaka. Aj keď sú náhrobné kamene a kríže jednotné, vyjadrujú individuálne špecifiká. Podľa tvaru, symbolov a špecifických znakov vieme určiť:

a. národnostnú príslušnosť

Počas vojny sa často stáva, že súčasťou jednej armády, jedného pluku sú vojaci rôznych národností, identifikačným znakom pri hrobe môže byť vlajka príslušného štátu.

b. konfesionálnu príslušnosť

Konfesionálna príslušnosť je najčastejším prvkom, ktorý je zdôraznený a najľahšie identifikovateľný v rámci jednotnosti náhrobníkov. Náboženstvo je jedným z najsilnejších elementov spätých s identitou človeka. Každý človek má v sebe hodnoty, za ktoré je ochotný bojovať aj za cenu vlastného života (rodina, viera, vlasť). Vierovyznanie pochovaného vojaka dokážeme identifikovať podľa symbolov. Typickým znakom je kríž, ktorého tvar určuje o aké náboženstvo ide.

Ďalším identifikačným znakom je tvar náhrobného kameňa (napr. náhrobné kamene moslimských vojakov) a religiózne symboly na náhrobných kameňoch.

Obr. 6 Hroby moslimských vojakov
Zdroj: <http://www.chezchiara.com/2010/11>

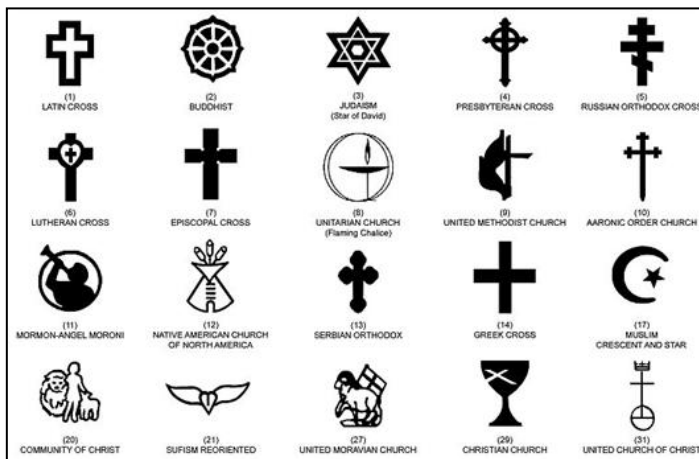
Obr. 7 Hroby židovských vojakov
Zdroj: www.globalgayz.com

Obr. 8 a, b Vyjadrenie konfesionálnej príslušnosti
Zdroj: www.euro-t-guide.com

Spojené štáty americké majú zriadené Ministerstvo pre záležitosti veteránov (United States Department of Veterans Affairs (VA)), ktoré má na starosti správu cintorínov venovaných špeciálne veteránom. Veľká pozornosť je venovaná práve náhrobným kameňom. Existujú presné pravidlá, ktoré sa venujú ich veľkosti, tvaru, údajom a symbolom. Zvlášť pozornosť je

venovaná religióznym symbolom. VA povoľuje na náhrobných kameňoch iba vládou schválené symboly a značky. Posledná zmena bola v roku 2007, kedy bol schválený nový náboženský symbol.

Obr. 9 Príklady religióznej symboliky na vojnových hrobách amerických vojakov

Zdroj: blog.genealogybank.com

c. vojenskú hodnosť

Armáda má presne definovanú hierarchiu od vojakov, cez dôstojníkov až po najvyšších veliteľov. Údaje o vedeckej hodnosti sa na cintorínoch z 1. svetovej vojny vyskytujú skôr ojedinele, častejšie ich nachádzame na hrobách vojakov padlých v 2. svetovej vojne. Významní veliteľia majú majestátnejšie hroby, ktorých súčasťou sú ich busty, sochy apod.

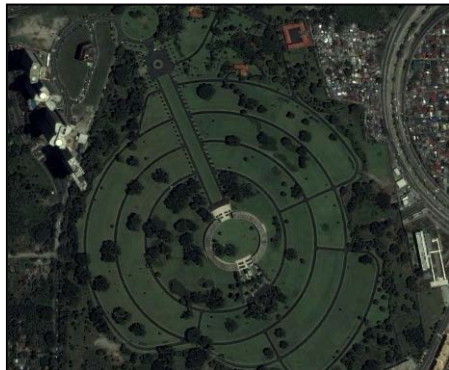
Obr. 10 a, b Hroby veliteľov občianskej vojny

Zdroj: Krokusová

2.5 Priestorová štruktúra

Vojnové cintoríny vznikali za úplne iných podmienok ako civilné. Velitelia bojujúcich vojsk „riešili denne oveľa vážnejšie problémy ako pochovávanie mŕtvych vojakov“, napriek tomu ich telá nenechávali na bojiskách. Keď sa front posunul, o padlých vojakov sa postarali špeciálne vojenské jednotky. Obete bojov zhromaždili na miestach novozaložených vojnových cintorínov, postarali sa o evidenciu padlých, ak bolo treba, nedôstojne pochovaných vojakov z provizórnych plytkých hrobov exhumovali. Napriek tomu, že vojnové cintoríny vznikali za veľmi ťažkých podmienok a mohlo by sa zdať, že sa tomu nevenovala

veľká pozornosť, nie je to pravda. Počas svetových vojen výstavbu vojnových cintorínov zverili skúseným architektom. Ich plány mali svoju logiku. Špeciálne komando dôsledne dbalo aj na estetickú úpravu hrobov, kríže alebo oplotenie robili napríklad vojnoví zajatci, medzi ktorými boli aj zruční majstri rôznych remesiel.

Obr. 11 Manila American Cemetery
Zdroj: <http://www.ussfliegerproject.com/tags/manila-american-cemetery>

Obr. 12 Normandy American Cemetery & Memorial
Zdroj: <http://www.militaryphotos.net/forums/archive>

2.6 Vojenské pamätníky a vojenská bojová technika

Na civilných cintorínoch okrem hrobov a hrobiek sa v centrálnej časti často nachádza kríž, resp. pamätník, ktorý súvisí s nejakou významnou udalosťou. Na vojnových cintorínoch sa častejšie stretávame s dominantným vojenským pamätníkom, ktorého samotný vzhlľad sám o sebe vyjadruje istú symboliku, resp. viacero pamätníkov, ktoré majú pripomínať nejaké významné vojnové udalosti alebo sú špeciálne venované vojakom, ktorí padli pri konkrétnej vojenskej operácii.

Špecifickým znakom vojnových cintorínov je aj to, že ich súčasťou sú často expozície a výstavy vojenskej bojovej techniky, vojenské múzeá, veľké plastiky a súsošia znázorňujúce priebeh bitky, zachované celé areály veľkých historických bitiek, reálne, zrekonštruované alebo umelo vytvorené militárne formy reliéfu - Národný vojenský park v Gettysburgu v USA, Normandia, Verdun, Duklianske bojisko a pod.

2.7 Spoločné (hromadné) hroby a hroby neznámych vojakov

Pri vojnových cintorínoch sa často stretávame s označením *hrob neznámyho vojaka*, kde je pochovaný vojak bez známej identity (neznáma národnosť, konfesijná príslušnosť, príslušnosť k armáde a pod.). Pri rozsiahlych vojenských operáciách a tak početných armádach a stratách na životoch (pri deštruktívnych smrteľných poraneniach vojakov) nebolo možné „zaoberať sa“ identifikáciou každého vojaka a jeho dôstojným pochovaním. Vzhlľadom na tieto skutočnosti a charakter priebehu vojny sa s fenoménom hrobu neznámyho vojaka stretávame pomerne často. Vojnové cintoríny v Karpatoch, kde bola väčšina hrobov neznámych vojakov a menší počet zistených vojakov sa upravili tak, že telesné pozostatky neznámych sa ukladali do spoločného hrobu a pozostatky známych a zistených vojakov sa ukladali do jednotlivých hrobov okolo, tak aby tvorili súmerný celok. Hroby sa pokrývajú zeleňou a opatria tabuľkami s názvom: meno a priezvisko, deň narodenia a úmrtia, potom bývalé číslo

hrobu, ak boli tieto hroby číslované. Tým sa plocha pôvodného cintorínu zmenší a jeho udržiavanie nebude tak nákladné. Na takéto cintorín budú uložené a telesné pozostatky z hrobov roztrúsených v okolí a uložené podľa toho, či sú neznámych alebo zistených vojakov (Bystrický 2007).

2.8 Vegetácia a krajinotvorný ráz cintorínov

Z hľadiska umiestnenia vojnových cintorínov v priestore a ich celkového dojmu akým pôsobia v okolitej krajine, môžeme konštatovať, že sú v akomsi predstihu pred civilnými, a sú pre nich vzorom. Vojnové cintoríny v tomto duchu jednoduchosti, premyslenej kompozície a harmónii s okolitou prírodou predstavujú dostávajú akýsi nadčasový rozmer. Samozrejme to platí pri udržiavaných cintorínoch. Dokonale upravené trávniky, výber vegetácie a jej usporiadanie v priestore dokonale harmonizujú toto pietne miesto s okolitou prírodou. Tento trend sa postupne začína uplatňovať aj u civilných cintorínov.

Najvýznamnejší prelom v cintorínskej kultúre Európy bolo otvorenie cintorína Père Lachaise v Paríži v roku 1807. Cintorín bol navrhnutý ako malebná zvlnená parková krajina a čoskoro sa stal veľmi obľúbeným a vzorom krajinárskych cintorínov v celom svete. V roku 1840 bol v Londýne založený ako arborétum významným záhradníkom Jonom C. Loudonom, Abney Park Cemetery s viac ako 2500 druhmi drevín a stal sa tak aj turistickou atrakciou. V Nemecku v Hamburgu – Ohlsdorfe v roku 1877 vznikol prvý parkový cintorín a dodnes je najväčším parkovým cintorínom v Európe. V severských krajinách boli priaznivé podmienky pre rozvoj lesných cintorínov.

Vegetácia na vojnových cintorínoch je špecifickým identifikačným prvkom, zvlášť to platí u zanedbaných vojnových cintorínoch. V priestore Karpát bolo pravidlom, že na vojnových cintorínoch boli vysadené smrekové a po ich obvode hloh. Práve tieto dreviny ešte aj dnes po viac ako deväťdesiatich rokoch nám pomáhajú identifikovať mnohokrát už zabudnuté a neudržiavané lokality (Bystrický 2007).

2.9 Segregácia

Napriek uniformite a jednotnosti sa na vojnových cintorínoch stretávame aj s fenoménom segregácie. Zvlášť je markantnejšia na starších vojnových cintorínoch, kde sú priestorovo oddelené hroby vojakov (sa segregovanú časť môžeme považovať aj časť cintorína, kde sú pochovaní neznámi vojaci) a dôstojníkov a veliteľov. Vyjadrením segregácie je aj vizuálne stvárnenie náhrobných kameňov. Príkladom môže byť rozdielne prevedenie hrobov Únie a Konfederácie počas Občianskej vojny v USA, kde aj po skončení vojny nedošlo k akémusi vnútornému zmiereniu a presadila sa idea rozdielných hrobov.

Obr. 13 a, b, c Hroby vojakov Konfederácie

Zdroj: www.ad-oskam.nl

Obr. 14 Hroby vojakov Únie

Zdroj: www.nps.gov

3 Vojnové udalosti v Tichomorí v období druhej svetovej vojny

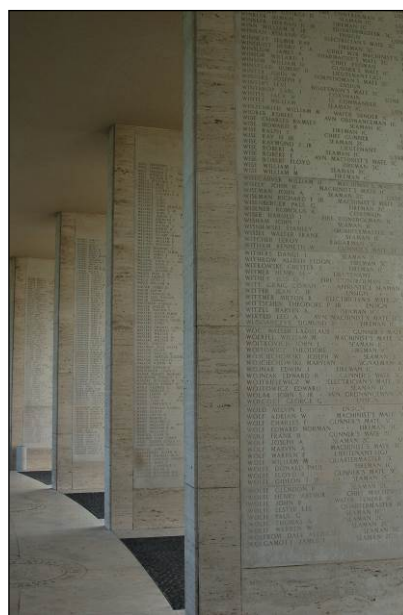
Po skončení prvej svetovej vojny uznali víťazné mocnosti Dohody v „tichosti“ Japonsko ako koloniálnu mocnosť, čím nepriamo podporili rozpínavosť krajiny vychádzajúcej slnka v Ázii. V slovníku japonských politikov a vojenských veliteľov sa častejšie objavovala rétorika spojená s presvedčením dobytia a kultúrneho zjednotenia celého regiónu východnej a juhovýchodnej Ázie pod nadvládou Japonska a o jeho práve na takéto aktivity.

Vojna na Ďalekom východe sa začala v septembri roku 1931, keď Japonsko vpadlo do Mandžuska pod zámienkou jeho oslobodenia spod čínskej nadvlády a zriadilo tu bábkový štát Mandžukuo. Pozadie útoku a obsadenia severovýchodného cípu Číny je ale možné sledovať predovšetkým v snahe získať prístup k výdatným zdrojom nerastných surovín, ktoré mu chýbali, ako aj s demografickým aspektom vysokej hustoty obyvateľstva na japonských ostrovoch, čo by bolo možné vyriešiť „etnickou kolonizáciou“ predmetného územia. V roku 1937 nasledovala rozsiahla japonská invázia do kontinentálnej Číny trvajúca až do skončenia druhej svetovej vojny v roku 1945. Obdobie rokov 1937-1941, pred útokom Japonska na Pearl Harbor (okupácia Číny), je v odbornej literatúre označované termínom druhá čínsko-japonská vojna. Šanghaj, ako najvýznamnejšie politické a ekonomické centrum vtedajšej Číny bol dobytý po ťažkých bojoch a vysokých japonských stratách v decembri roku 1937. Vzápätí nasledovalo obsadenie čínskeho hlavného mesta, Nankingu. Japonská okupácia Ríše strediu prebiehala veľmi kruto až neľudsky. Vyvrcholila práve v hlavnom meste Nankingským masakrom, alebo „znásilnením Nankingu“, ktorému podľa Medzinárodného vojenského tribunálu pre Ďalý východ (IMTFE) padlo počas šiestich týždňov na prelome rokov 1937 a 1938 v hrozných podmienkach za obeť približne 260 000 civilistov. Niektoré zdroje uvádzajú počty presahujúce 300 000 obetí. Udalosti v Nankingu patria k vôbec najhorším podobením genocídneho násillia v dejinách ľudstva. Invázia Japoncov do Číny prerušila

mužov, ktorí zahynuli počas bojových operácií na mori a tam aj odpočívajú, postavili na cintoríne v tvare dvojitého polkruhu útvar s názvom "Tabuľa Nezvestných" (obr. 20). Na týchto obrovských vápencových pilieroch sú zaznamenané mená 36 285 mužov, ktorých pozostatky sú stratené alebo neboli identifikované. Je viac ako pravdepodobné, že niektorí z pozostalých, ktorí sú pochovaní pod „Neznámymi“ sú uvedení aj na „Tabuliach“. Posledný pohreb vojaka premiestneného na cintorín v Manile sa konal v roku 1960.

Obr. 19 Pohľad na vojnové hroby
Zdroj: Fogaš, A.

Obr. 20 Tabuľa nezvestných
Zdroj: Fogaš, A.

Cintorín bol vysvätený 8. decembra 1960, v deň 19. výročia útoku na Manilu. Útok na Manilu sa v skutočnosti odohral asi osem hodín po útoku na Pearl Harbor, ale vzhľadom na to, že oblasťou prechádza medzinárodná dátumová hranica, je zaznamenaný 8. decembra a nie 7. decembra. Na rozdiel od Národného cintorína, kde veteráni a ich rodiny môžu byť pochovaní po skončení činnnej služby alebo v dôchodku, zomreli v palebnej línii alebo z dôvodu iných prirodzených príčin, je cintorín v Manile, podobne ako väčšina vojnových cintorínov v zahraničí, uzatvorený pre ďalšie pohreby. Akékoľvek ľudské pozostatky objavené v Pacifiku, patriace do amerických vojenských zložiek druhej svetovej vojny majú právo byť pochované na tomto cintoríne. Tabule Nezvestných sa v priebehu rokov tiež mierne zmenili. Pri niektorých menách sú rozety, to znamená, že tam bola určená identita dotyčného vojaka (<http://www.abmc.gov/cemeteries-memorials/pacific/manila-american-cemetery#11>).

Záver

Udalosti druhej svetovej vojny, doposiaľ najväčšieho a dufame, že aj posledného vojenského merania síl medzi národmi (takého rozsahu), mali katastrofálne následky v podobe desiatok miliónov stratených životov, ďalších miliónov obetí v podobe fyzicky alebo mentálne narušených osôb, ako aj obrovských materiálnych škôd, ktoré spôsobili zabrzdenie ekonomického vývoja mnohých svetových regiónov. Na druhej strane spôsobili tieto dejinné zvraty rozmach štátov predovšetkým na americkom kontinente (USA, Kanada), ktoré rozbehli

